

Scholieren met frisse ideeën

Foto: IVN Flevoland

Als iemand van een gemeente aan een klas scholieren vraagt: “Jongens, we hebben een probleem, helpen jullie met de oplossing?”, dan begint het enthousiasme al snel te borrelen. Bij de leerlingen én bij de gemeente. Co-creatie tussen overheid en onderwijs leidt dan ook tot mooie resultaten, zegt Marieke Ankoné van IVN Flevoland, maar vereist wel goede afstemming. Enkele adviezen vanuit de Duurzaam Door-projecten.

In Almere verdwijnt jaarlijks zo'n 1000 ton luiers in het restafval. Kan dat materiaal worden gerecycled, vroeg de gemeente zich af. In het project 'Scholier zoekt waarde' bogen leerlingen van de Technasium in Almere zich over deze vraag (zie kader op pagina 26). Ze dachten in projectteams na over oplossingen en presenteerden die aan hun opdrachtgevers.

Nieuwe denkrichtingen

“Scholieren komen vaak met frisse, nieuwe ideeën”, zegt Marieke Ankoné, die vanuit IVN Flevoland betrokken is bij Duurzaam Door. “Ze denken out

of the box, waar mensen die ergens al een tijd aan werken hun hoofd vol hebben met mitsen en maren. Het zijn niet altijd praktisch uitvoerbare oplossingen, maar ze geven wel vaak een nieuwe creatieve denkrichting aan.”

Het heeft nog meer voordelen om jongeren te vragen zelf een oplossing te bedenken voor een duurzaamheidsprobleem. “Als ze worden gevraagd om actief mee te denken, bekijft een onderwerp veel beter dan met een communicatiecampagne,” zegt Ankoné. Het IVN ontwikkelde daarom zo'n tien jaar geleden IVN's Jongeren Adviesbureau, dat vanuit dezelfde filosofie werkt.

Ankoné merkt dat overheden of bedrijven vaak verrast zijn waar jongeren mee komen. “Dan staat er een leerling keurig in overhemd met gemak een presentatie te houden voor een gedeputeerde. Als volwassene denk je dan soms: kon ik dat ook al op mijn vijftiende?!”

Vakoverstijgend

Ook de school en de leerlingen zelf varen wel bij een samenwerkingsproject met een gemeente,

waterschap of bedrijf. Werken voor een echte opdrachtgever maakt het voor leerlingen extra interessant. En voor de school biedt zo'n praktijkgericht onderzoeksproject prima mogelijkheden om er vakken aan te koppelen. Ankoné: “Projecten over duurzaamheid zijn vaak vakoverstijgend, je kunt er bijvoorbeeld aan werken in de lessen Nederlands, techniek of handvaardigheid. In de projecten wer-

“Gek toch, dat we vaak recht op ons einddoel afgaan zonder te kijken welke ervaringen anderen al hebben?”

ken leerlingen altijd in teamverband. Je ziet dat ze dan een taak op zich nemen waar hun kracht zit: de een maakt een maquette of prototype, de ander doet de presentatie, een derde maakt de grafieken. Dat geeft leerlingen zelfvertrouwen.”

Regels voor goede co-creatie

De voordelen voor co-creatie tussen overheid en onderwijs zijn helder, maar er bestaat geen blauwdruk voor succes, zegt Ankoné. Ze ziet wel een paar regels waaraan projecten moeten voldoen. “Zo moet iedereen de meerwaarde van een project zien en zich echt betrokken voelen. Ook op langere termijn, want co-creatie kost vaak meer tijd dan wanneer je zelf je lijnen uitrolt of een bureau inhuurt.” Net zo belangrijk is dat de betrokkenheid van een projectpartner niet aan één persoon hangt. “Het moet niet zo zijn dat de samenwerking ophoudt als meester

Piet van klas 5 vertrekt. Vraag dus heel praktisch aan het begin: wie van jullie kan er nog meer betrokken zijn? Liefst is dat iemand vanuit de schoolleiding, zodat een docent de tijd krijgt om aan een project te werken. Het helpt als de verwachtingen helder zijn: het kost zo veel tijd in die specifieke periode.” Wat ook helpt is om binnen een school goed te communiceren. Ankoné: “Laat via de schoolnieuwsbrief of website weten ‘Volgende week maandag starten we met ...’. Zorg dat iedereen weet wat er gaat gebeuren. Dat maakt dat het project breder wordt gedragen.”

Uiteenlopende planningen

Traditioneel lopen schooljaren van september tot juli. Dat is een andere planningscyclus dan die van overheden: van januari tot december. Ook dat is soms een hobbel in de samenwerking. “Als we in het najaar van een gemeente of provincie horen dat we in januari kunnen starten, past dat niet meer in de planning van de school en lopen we een aantal maanden mis. We lossen dat soms op door als trekker van een project te voorinvesteren: dan leggen we al contacten met scholen voor we er zeker van zijn dat het project doorgaat.” Hetzelfde geldt andersom: “Gemeenten hebben een eigen vaste planning. Een voorstel moet de molen in, er is interne besluitvorming nodig en soms moet het voorstel ook langs de gemeenteraad. Daarom werken meerjarenprojecten in dit samenspel van overheid en onderwijs zo prettig,” lacht Ankoné.

Marieke Ankoné: “Overheden zijn vaak verrast waar jongeren mee komen.”

Scholier zoekt Waarde

14- en 15-jarige scholieren van Technasia in Flevoland werkten in opdracht van Flevolandse overheden acht weken aan oplossingen voor reststromen, in het kader van Duurzaam Door-project Scholier zoekt Waarde. Anna Bilker en Koen van Loon van IVN Flevoland begeleidden het project.

Van Loon: "Leerlingen komen met een frisse kijk op een probleem. Het verraste me dat in de luieropdracht de ene groep diep in de chemie van de luiers dook, waar de andere groep juist naar de sociale aspecten keek, zoals kansen voor werkgelegenheid. En hoe serieus ze het aanpakten: voor de vraag over waterzuivering bouwden ze een hele installaties met jerrycans vol water." Samenwerking biedt veel voordelen, stelt hij. "Je neemt zelf niet altijd de tijd om een probleem op een andere manier te bekijken. Daar kunnen leerlingen bij helpen. Je oogst niet alleen nieuwe denkrichtingen, maar je leert ook uitleggen aan leken wat een thema als circulaire economie inhoudt. Zonder het vakjargon dat het vaak lastig maakt om informatie goed over te brengen." Wie wil samenwerken met scholen, doet er goed aan een intermediair te betrekken, denkt Van Loon. "Technasia zijn wel gewend aan samenwerking met bedrijven, maar voor veel andere scholen is dat nieuw. Daar is nog wat missiewerk te doen voor de samenwerking tot stand komt. IVN Flevoland kan daar met haar ervaring voor de versnelling zorgen."

Verzuiling

Naast tijd is ook wat Ankoné noemt 'de verzuiling' bij de overheid en de scholen een knelpunt. "Bij veel duurzaamheidsthema's zijn meerdere gemeente-afdelingen betrokken. Een project over afvalrecycling kan alle support krijgen van de afdeling Onderwijs, maar er moeten ook mensen meedoen vanuit de afdeling Beheer. Op hun beurt zijn de scholen 'verzuild' in vakken. Dat is natuurlijk niet voor niets, maar om samen te werken moet het soms anders worden geregeld, stelt Ankoné. "Co-creatie vraagt van iedereen om uit de comfortzone te komen. Dat is nuttig, want als je samenwerkt met partijen die heel anders werken dan je gewend bent leer je dingen over je eigen organisatie. Scholen hebben bijvoorbeeld vakoverstijgende projecten. Dat model kan interessant zijn voor een gemeente, misschien inspireert het hen om een brede beleidsdenktank rond een bepaald thema in het leven te roepen."

Meeschrijven

Ankoné legde de vraag over het afstemmen van de planningscycli van overheid en onderwijs voor in het leernetwerk. Het leverde niet 'de gouden tip op', maar bevestigde wel de ideeën die ze al had. Het mooie aan het netwerk vindt Ankoné dat iedereen leert van elkaars vragen. "Ik zag iedereen flink meeschrijven toen mijn vraag aan de orde was, net als ik zelf doe bij de vragen van anderen. Het is goed dat we kennis over initiatieven uitwisselen, want te vaak wordt het wiel opnieuw uitgevonden. Het verbaast me bijvoorbeeld dat ik, in ons programma GroenDichterbij.nl, een gemeente regelmatig kan wijzen op een vergelijkbaar initiatief in een buurgemeente. Gek toch, dat we vaak recht op ons einddoel afgaan zonder te kijken welke ervaringen anderen al hebben? Daarom vind ik het Duurzaam Door-programma zo waardevol waar we met verschillende partners aan tafel zitten. Alles wat we samen leren nemen we mee naar andere projecten."

